

Város a nagyvárosban — így jellemezhetnénk az 1955—1965 között épült hatalmas **Üllői úti lakótelepet**, amelynek körülbelül 8500 lakásával 31 ezer ember él. Mivel városainkban egyre több ilyen lakótelep épül, nagy jelentőségű az a város-szociológiai vizsgálat, amelyet a Budapesti Városépítési Tervező Vállalat kezdeményezett itt.

Munkatársuk, **dr. Szücs István** szociológus irányította a felméréseket. Az Üllői úti lakótelepen élők 7 százalékát, azaz közel 600 családot kerestek fel az adatfelvételezők részletes kérdőívvel és személyesen is. E nálunk újszerű, szociológiai vizsgálatok célja: megismerni az adott lakótelep társadalmi szerkezetét, azt, hogy lakói mennyire elégedettek a némileg más életformára is készített otthonukkal.

Városiasabb utcákat, környezetet

A vizsgálat során alapul vették a telep összlakóiról rendelkezésre álló statisztikai anyagot is. Eszerint az itt lakó **értelmiségiek** aránya 24,9 százalék, két és félszerese összbudapesti arányuknak. A **szakmunkások** aránya már 40,4 százalék, 5 százalékkal magasabb, mint a fővárosi arányuk. Viszont a telep lakóinak csak 2,5 százaléka **segédmunkás**, ami a fővárosi arányuknak csak egynegyede.

A társadalmi összetétel ilyen alakulása magyarázza, hogy e lakótelepek **negyötödének** van legalább nyolc általános iskolai végzettsége, míg Budapest összlakosságának csak a fele rendelke-

Elégedett-e a lakásával?

zik ezzel, és a főváros egészéhez képest itt **kétszer annyi embernek van érettségije** és még nagyobb arányban diplomája.

A változt aránybeli eltérések egyik fő oka, hogy a telepi lakosság általában **fiatal**. Budapest példáján a 60 évnél idősebb családfelek aránya 23,2 százalék, itt viszont csupán 7,4 százalék.

A tömeges szociológiai interjúk során a lakóknak feltették azt a kérdést is: vajon régebbi lakásuknak volt-e olyan **előnye**, amit mostani otthonuk nélkülöz? Kitűnt, hogy feléne nem volt, mert itt nekik minden jobb. Ugyanakkor figyelemre méltó, hogy sokan azt mondták: bár korábbi lakásuk lényegesen rosszabb, de a környezete sokkal városiasabb volt.

E vélemények arra utaltak: noha kedvelik, hogy lakóépületeiket körös-körül park övezi, nagyon hiányolják a megszokott, hagyományos építésű utcákat, az üzletsorokat, amelyek növelik az utcák forgalmát, esti fényét. A másik végtet azok képviselték, akik korábban olyan kertesi családi házakban laktak — amit azok szanálása miatt kellett elhagyniuk —, és továbbra is ilyen életforma után vágyódnak.

A lakótelep **belső elrendezését** a túlnyomó többség jónak tartotta. De csak a lakosság **fele** hangsúlyozta, hogy nagyon szeret itt élni és kifejezetten elégedett otthonával. (Érdeemes itt

megjegyezni, hogy a Lágymányosi telepen végzett hasonló vizsgálat során az ott lakók **80 százaléka fejezte ki teljes elégedettségét.**) Még az elégedettek zöme is kifogásolta a **levegő szennyezettségét**, amit a környéki gyárak okoznak. (A Lágymányosi lakótelep szerencsésebb fekvését tükrözi, hogy a levegőre ott senki sem panaszkodott. Az Üllői út környéki legszennyezőbb územeket egyébként a közeljövőben kitelepítik.)

Az építés fejlődése és a panaszok

Az Üllői úti telep lakóinak fele kifogásolta az üzlethálózat (22 élelmiszer- és iparcikkbolt) **áruellátását**, kis választékát. Emiatt a **lakosság 40 százaléka nem a telepen szerzi be a napi szükségletét.** Így többet kell cipekedniük a zsúfolt vilamosokon, buszokon. Ezenkívül a lakók több mint egyharmada — főleg a telep belső részén élők — a **ritka autóbusszjáratokat** is kifogásolta.

Elégedett-e a lakásával? E részletesen is taglalt kérdés válaszaiból megállapítható, hogy szinte mindenki a **központi fűtést**, a **melegvíz-ellátást** és a **lakások parkra néző ablakait** értékeli.

Kifogásolják viszont a **lakások műszaki kivitelezését.** Az ajtók és ablakok nem jól nyílnak, zárnak. Sok szerelvénynek rossz a konstrukciója és minősége, az úgynevezeti

bukóablakok nehezen tisztíthatók. Számos lakásban a **vécé** nem szelhető. A lakók több mint fele **keveselte a szobák számát és méretét.** A négyemeletes házakban élők pedig a **liftet** hiányolták.

Mivel ez a lakótelep tíz évig épült és négy ütemben — a fejlődést jól tükrözi a panaszok eredete is. Az **első ütemben** épült házak lakóinak több mint a fele például rossznak tartja otthona felszereltségét, illetve azt, hogy fürdőszoba helyett csak **ülökád** vagy zuhanyzó van és ez is csupán függönnyel elválasztva az előszobától. A **negyedik ütemben** épült házak lakói viszont már teljesen elégedettek otthonuk korszerű felszerelésével.

Akik már költözködnek

A vizsgálat az elégedettségi szintet más vonatkozásban is megállapította. Kiderült, hogy az **egykori beutaltak 12,4 százaléka már elköltözött.** Az utódaiktól szerzett információk szerint az elköltözöttek 40 százaléka kicsinek és korszerűtlennek tartotta lakását, 10 százalékanak nem tetszett a lakótelepi élet. A többiek családi, egyéni okok miatt cserélték.

Meglepő, hogy a most itt lakóknak csak 57 százaléka jelentette ki egyértelműen, hogy nem akar innen elköltözni, 18 százaléka **viszont már keresi cserepartnerét**, 16 százaléku elmenne, de még nem tudja, hová s

hogyan, 9 százaléku pedig későbbre tervezi a költözést. Az elköltözni készülő 60 százaléka **kicsinek tartja otthonát.** Többségüknek már a beköltözéskor is szűk volt, és gondjuk csak nőtt családjuk gyarapodásával. Az elköltözni akarók egynegyede egyébként szívesen maradna a lakótelepen — há itta kaphatna nagyobb lakást.

Ezek a tények azt is jelzik, hogy a gyermekes családokat mind kevésbé **kielégítő kis otthonok tulajdonképpen újratemelik a lakásigényeket.** És azt is, hogy az elköltözési törekvés még jó ideig ismétlődő, visszatérő jelenség lesz.

A város-szociológusok a vizsgálati anyag első részének feldolgozása nyomán azt a következtetést szűrték le, hogy a lakótelep mint újszerű, sajátos városrész, alapvetően **betölti hivatását.** A feltárt hibák és más negatívumok jó része megoldható lesz.

Különösen fontos azonban, hogy az ilyen szociológiai vizsgálatok tanulságait — a hibák ismétlődésének elkerülése — **vegyük figyelembe az újabb lakótelepek tervezésénél.** Az egyik legfőbb következtetés egyébként az — hangsúlyozta dr. Szücs István —, hogy **többféle, városiasabb elrendezésű és nagyobb lakású telepeket kell építeni.** És meg kell találni annak a módját is, hogy ne csak a város külső részein, hanem a belső kerületek szanált területein is — a környezetükhöz igazodó, modern lakótelepek épülhessenek.